

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Martina Pivodová

**Vztahy asistenta pedagoga v kontextu vztahů
(asistent – žák, pedagog, rodič, ředitel školy)**

Olomouc 2015

Vedoucí práce: Mgr. Miluše Hutýrová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené bibliografické a elektronické zdroje.

Olomouc 10. dubna 2015

Martina Pivodová

Poděkování

Děkuji Mgr. Miluši Hutyrové, Ph.D., za odborné vedení, trpělivost, nápomoc a poskytování cenných rad při psaní této práce. Dále bych poděkovala také všem, kteří se podíleli na vyplnění dotazníku. V neposlední řadě patří poděkování mé rodině a přátelům za stálou a velkou podporu při studiu.

VZTAHY ASISTENTA PEDAGOGA V KONTEXTU VZTAHŮ (ASISTENT – ŽÁK, PEDAGOG, RODIČ, ŘEDITEL ŠKOLY)

OBSAH PRÁCE

Úvod.....	5
1 Teoretická část práce	9
1.1 Asistent pedagoga a jeho místo na základní škole.....	10
1.2 Vztahy asistenta pedagoga v kontextu vztahů ve škole.....	13
1.2.1 Vztah asistenta pedagoga a žáků	15
1.2.2 Vztah asistenta pedagoga a pedagogů	18
1.2.3 Vztah asistenta pedagoga a rodičů.....	20
1.2.4 Vztah asistenta pedagoga a vedení školy.....	22
2 Praktická část práce	25
2.1 Dotazníkové šetření	26
2.2 Kasuistiky	33
2.3 Shrnutí a doporučení pro praxi	38
Závěr	39
Seznam literatury a zdrojů	41

ÚVOD

Školství v České republice se již dlouhodobě potýká s celou řadou velmi vážných problémů. Pravděpodobně nejzávažnějším z nich je skutečnost, že české školství od poloviny devadesátých let minulého století vykazuje stále se zhoršující výsledky, což je patrné především v mezinárodním srovnání.¹ Dále je nutné zmínit, že česká mládež v evropském srovnání – opět dlouhodobě – bohužel nadprůměrně konzumuje alkohol, tabákové výrobky a konopné drogy, především marihuanu.² Tato skutečnost – byť má samozřejmě více příčin – mimo jiné poukazuje na selhání českého školství v oblasti prevence negativních sociálních jevů. Další problém, se kterým si české školství nedokáže opravdu uspokojivě poradit, pak představuje vzdělávání a výchova dětí s poruchami chování, přičemž pedagogové z praxe zdůrazňují, že k těmto poruchám se často řadí také poruchy učení.

V médiích se občas objevují zprávy, že dětí s poruchami chování v České republice rychle přibývá. Již na tomto místě je však nutné upozornit, že v populaci nemusí přibývat dětí s poruchami chování, může přibývat pouze těch, kterým taková porucha byla diagnostikována. To by ovšem byla dobrá zpráva, protože by poukazovala na kvalitnější diagnostiku a na rostoucí zájem veřejnosti o tento problém. Obojí vytváří naději na jeho úspěšné řešení.

Ostravská dětská psycholožka a soudní znalkyně Ludmila Mrkvicová na základě své praxe také tvrdí, že stále více dětí má poruchu chování.³ Pro situaci v České republice je bohužel typické, že přesnějšími statistickými daty v tomto ohledu nedisponují ani odborníci. Pouze aktuálně odhadují, že podíl dětí s poruchami chování se pohybuje v rozmezí 2 % až 12 %. Vzhledem k tomu, že poruchy chování

---

¹ Podrobněji viz např. VÍŠEK, Tomáš. KLESKENĚ, Branislav. *Klesající výsledky českého základního a středního školství: fakta a řešení*. Praha: McKinsey & Company, 2010.

² Podrobněji viz např. VOBOŘIL, Jindřich. *Zveřejnění mezinárodní zprávy z Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) v roce 2011*. Tisková zpráva. Praha: Úřad vlády České republiky, 31. 05. 2012.

³ TELAŘÍKOVÁ, Denisa. *Stále více dětí v Česku má poruchu chování, říká psycholožka*. (online) Novinky.cz. 19. 08. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/zena/deti/310684-stale-vice-deti-v-cesku-ma-poruchu-chovani-rika-psycholozka.html>. Citováno dne 11. 02. 2015.

se často pojí s poruchami učení, takové děti kromě hyperaktivity mají nejčastěji potíže se psaním a čtením. Podle Lenky Felcmanové z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy přitom stát v přípravě učitelů selhává, takže absolventi pedagogických oborů nejsou skutečně připraveni na to, jak děti s poruchami chování rozpoznávat. Stát navíc zanedbává i finanční podporu učitelů, kteří se už v současné době cítí být přetěžováni a nedoceníni ve své vlastní práci. Učitelům v České republice chybí systematická podpora. Ředitelka mostecké školy profesora Zdeňka Matějčka Hana Zimová v této souvislosti tvrdí, že učitel v běžné základní škole potřebuje mít vzdělání z oboru speciální pedagogiky, protože jinak nemá příliš velkou šanci na dobrou výuku ve smíšené třídě. Pokud má totiž proces inkluze na českých školách skutečně probíhat, pak základní školy potřebují efektivní podporu. V České republice však zatím jakékoli systematické celoživotní vzdělávání pro oblast práce se žáky se specifickými poruchami učení a chování neexistuje.⁴

Tuto situaci však musíme vnímat v poněkud širším kontextu, na který ve své práci upozorňují např. Ilona Gillernová a kol. Tento autorský kolektiv konstatuje, že nejen v České republice, ale také v celé řadě dalších vyspělých států, jsou požadavky kladené na osobnost učitele jednak vysoké a jednak nepodléhají jen jejich osobní kontrole. Vzdělávací systémy v podstatě všech států jsou podle Ilony Gillernové a kol. „... plné podmínek, které dokážou nahlodat učitelovo vnímání vlastní účinnosti a také spokojenost se svým povoláním – byrokracie, vysoká pracovní zátěž, vysoké nároky společnosti, kolísající kvalita nadřízených orgánů, nedostatečné finanční zdroje, nedostatek možností osobního rozvoje, vysoký počet problémových studentů, nízké platy, nedostatečné společenské ocenění.“⁵

Avšak řada dětí s diagnostikovanou poruchou chování ve skutečnosti vůbec problémy mít nemusí, protože některé pedagogicko-psychologické poradny někdy vydají nesprávnou diagnózu na žádost rodičů. Poradny podléhají přání rodičů, kteří

---

⁴ BÍLÁ, Klára. KOZMOVÁ, Kateřina. *Přibývá dětí s poruchou učení i chování. Řada z nich přitom problémy nemá.* (online) Český rozhlas. 30. 09. 2012. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/pribyva-deti-s-poruchou-uceni-i-chovani-rada-z-nich-pritom-problemy-nema--1116725. Citováno dne 11. 02. 2015.

⁵ GILLERNOVÁ, Ilona. KEBZA, Vladimír. RYMEŠ, Milan. *Psychologické aspekty změn v české společnosti. Člověk na přelomu tisíciletí.* Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-2798-1, str. 153

doufají, že příslušná škola pak na jejich dítě bude klást menší nároky, což ovšem ve svých důsledcích dítěti škodí. Přední světový odborník na problematiku specifických poruch učení Gavin Reid v této souvislosti upozorňuje, že ve vyspělých zemích taková praxe není myslitelná. Rodiče zde totiž nechtějí, aby jejich dítě dostalo nějakou nálepkou, která vlastně není pravdivá. Na vydávání nesprávných diagnóz však mohou mít svůj podíl i mnohé základní školy. Ty totiž za každého žáka, který má potvrzenou diagnózu ohledně poruchy chování, dostávají finanční prostředky navíc, které využívají nejen na zajištění speciální pedagogické péče, ale případně také na nejrůznější pomůcky atd.⁶

I když tedy v oblasti přístupu k dětem s poruchami chování a učení bylo dosaženo určitého pokroku, zejména v ohledu speciální pedagogické péče, situace stále není ani zdaleka optimální. To však na druhou stranu představuje výzvu, které se mohou chopit aktivní jednotlivci nebo celé progresivní pedagogické sbory. Je přitom obecně známým jevem, jak připomíná např. Lucie Zormanová, že v českých školách „... jsou učitelé, kteří mají s žáky vynikající výsledky, ve třídě při výuce nemají kázeňské problémy, a jsou také učitelé, kteří nemají u žáků téměř žádnou autoritu, ve výuce řeší spoustu kázeňských problémů a jejich žáci nevykazují vysokou úroveň vědomostí v daném předmětu.“⁷

Jeden ze způsobů, jak řešit otázku výchovy a vzdělávání dětí s poruchami chování a učení, jistě představuje angažování asistentů pedagoga. Již na tomto místě je však nutné zdůraznit, že cílem práce asistentů pedagoga není jen pomáhat dětem s poruchami chování a učení, ale také pomáhat dětem s nejrůznějším zdravotním postižením nebo jiným znevýhodněním, např. sociálním.

Autorka předložené práce má v současné době (rok 2015) již dvanáctiletou zkušenost se speciálně pedagogickou činností. Jako asistentka má totiž na starost právě děti se zmíněnými poruchami. Volba tématu předložené práce proto byla

---

⁶ BÍLÁ, Klára. KOZMOVÁ, Kateřina. *Přibývá děti s poruchou učení i chování. Řada z nich přitom problémy nemá.* (online) Český rozhlas. 30. 09. 2012. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/pribyva-deti-s-poruchou-uceni-i-chovani-rada-z-nich-pritom-problemy-nema--1116725. Citováno dne 11. 02. 2015.

⁷ ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika. Pro studium a praxi.* Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4590-9, str. 44

jednoznačná. Autorka předložené práce si díky své profesní zkušenosti uvědomuje, že asistent pedagoga sice potenciálně přináší významnou pomoc učitelům v jejich každodenní práci, ovšem současně podobně významně zasahuje do složitého přediiva čistě profesních i obecně mezilidských vztahů v příslušných školách.

Cílem předložené práce je proto ukázat, jaké místo asistent pedagoga, pracující s dětmi s poruchami učení a chování, zaujímá v rámci vztahů ve škole, tedy především v rámci vztahů k dětem a dále pak v rámci vztahů k ostatním pedagogům, k vedení školy a samozřejmě i k rodičům. Teoretická reflexe této problematiky, opírající se o sekundární analýzu odborné literatury a dalších zdrojů a také o reflexi vlastních profesních zkušeností, bude doplněna vlastním dotazníkovým šetřením a představením několika kasuistik.

1 TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE

Jak již bylo výše naznačeno, jedním z aktuálních problémů českého školství je zajištění efektivního vzdělávání dětí s poruchami chování, se kterými často souvisejí také poruchy učení, a efektivního vzdělávání dětí ve třídách, ve kterých se žáci s poruchami chování vyskytují. Je totiž mimo jakoukoli pochybnost, že děti vyznačující se poruchami chování mnohdy výrazně narušují výuku, čímž ztěžují svým spolužákům vzdělávání a učení. Práce asistenta pedagoga je přitom jistě jednou z perspektivních cest nápravy této situace.

Ilona Pešová a Miroslav Šamalík ve své práci shrnují, že poruchy chování jsou jednou z vůbec nejčastějších příčin návštěv rodičů na poradenských pracovištích. Mimo obtíží, které jsou charakteristické pro fenomény ADD a ADHD – jedná se o nesoustředěnost, neklid a hyperaktivitu – se obtíže obvykle týkají chování asociálního rázu, tedy lhaní, záškoláctví, krádeží a útěků z domova. Lhaní se přitom vyskytuje buď samostatně, nebo ve spojení s jinými problémy, přičemž často může mít obranný ráz či charakter úniku do světa fantazie. V případě krádeží či záškoláctví spojeného často s útekem z domova se pak setkáváme s rozličnou motivací. Úkolem vychovatelů dítěte a odborníků, na které se tito obrátí, by proto mělo být snažit se pochopit motivaci a příčiny jednání a chování dítěte.⁸

Z výše jen stručně naznačeného textu je zřejmé, že poruchy chování, kterými se vyznačuje určité dítě, nepředstavují problém pouze ve vztahu ke školnímu prostředí, nýbrž – a to primárně – ve vztahu k jeho rodinnému prostředí. Asistent pedagoga sice může výrazným způsobem napomoci v rámci procesu optimální socializace takového dítěte, ovšem není a nemůže být všemocný. Proto by měl vždy postupovat a působit v těsné spolupráci s dalšími odborníky a zainteresovanými osobami. Základní škola pro to představuje vhodné prostředí.

---

⁸ PEŠOVÁ, Ilona. ŠAMALÍK, Miroslav. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 978-80-247-1216-4, str. 81

1.1 ASISTENT PEDAGOGA A JEHO MÍSTO NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE

Zřizování funkce asistenta pedagoga představuje v českém školství v současné době zcela novou pedagogickou profesi. Jedná se o podpůrnou personální službu, která je poskytována žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, a to přímo v rámci vzdělávání. Asistent pedagoga by měl vždy pracovat pod metodickým vedením pedagoga, ať již třídního učitele nebo učitele odborných předmětů. Tento učitel také zodpovídá za průběh i výsledky vzdělávání. Asistent pedagoga však není zapojen pouze do vztahů v rámci příslušné školy, nýbrž může spolupracovat také s odbornými pracovníky školských poradenských zařízení.⁹

Zastávání profese asistenta pedagoga od svých protagonistů vyžaduje především splnění zákonem stanovených požadavků na vzdělání. Ovšem kromě toho je nutné upozornit na další kvalifikační předpoklady, schopnosti, dovednosti a také osobnostní dispozice. Tyto předpoklady se samozřejmě liší podle toho, u jakých žáků konkrétní asistent působí. Zatímco u dětí s Downovým syndromem je žádoucí citlivý přístup, u dětí s poruchou chování se může osvědčit jistá razance a přirozená autorita. V následujícím textu budou popsány obecné požadavky na schopnosti, dovednosti a také osobnostní předpoklady, kterými by se měl vyznačovat asistent pedagoga:¹⁰

- Asistent pedagoga by měl mít kladný vztah k dětem s poruchami chování a učení, měl by skutečně chtít s těmito dětmi pracovat a chtít jim pomoci k lepšímu vzdělání. Asistentem by se neměl nikdo stát jen z pouhého nedostatku jiných pracovních možností;
- Asistent pedagoga by měl mít znalosti či obecněji vzdělání odpovídající specifickým činnostem, které bude vykonávat;
- Asistent pedagoga by měl být empatický, měl by být alespoň z části schopen vidět svět očima dítěte, mít porozumění pro zájmy a priority dětí. Současně

---

⁹ TEPLÁ, Marta. ŠMEJKALOVÁ, Hana. *Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2007. Č. j. 25 099/2007-24-IPPP, str. 10

¹⁰ ASISTENT pedagoga. *Kvalifikační předpoklady*. (online) Nová škola. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.asistentpedagoga.cz/kvalifikacni-predpoklady>. Citováno dne 11. 02. 2015.

by měl asistent mít alespoň základní znalosti o rodinném zázemí dětí a pochopení pro jeho zákonitosti;

- Se znalostí prostředí, ze kterého žáci pocházejí, přímo souvisí i další žádoucí schopnost asistenta pedagoga. Měl by umět komunikovat s rodiči žáků. Měl by být schopen formulovat sdělení jednoduše, jasně a srozumitelně, a umět jednat s rodiči žáků respektujícím, partnerským způsobem;
- Pro správný výkon přímé pedagogické činnosti by asistent měl být schopen pracovat pod vedením učitele a umět se poučit z rad zkušenějších kolegů (asistentů i pedagogů) i ze svých vlastních chyb. Asistenti pedagoga totiž často nastupují do profese bez předchozí pedagogické praxe a schopnost s pokorou se učit od ostatních pracovníků školy je pro ně nezbytná;
- V neposlední řadě by asistent pedagoga měl být i dostatečně trpělivý, aby mohl s méně nadanými žáky procvičovat látku tak dlouho, jak budou potřebovat, a zároveň být dostatečně razantní a důsledný, aby mohl i mezi staršími žáky působit svou přirozenou autoritou.

Nároky na osobnost a kvalitu asistenta pedagoga jsou tedy značné. Navíc je nutné vzít v úvahu, že většina asistentů pedagoga, působících na jednotlivých základních školách v České republice, nemá celý úvazek, nýbrž pouze jeho poměrnou část, obvykle vzhledem tomu, kolik hodin asistence má žák, kterému asistent pomáhá, doporučeno školským poradenským zařízením. Jen ojediněle bývá u asistentů pedagoga počítáno s dobou na přípravu. V praxi se tak relativně často setkáváme s tím, že rozsah nepřímé pedagogické činnosti zahrnuté do úvazku konkrétního asistenta pedagoga je roven nule, přestože se nezřídka věnuje po pracovní době přípravě pomůcek a dalším souvisejícím činnostem.¹¹

Na závěr této podkapitoly je proto nutné upozornit na závažný systémový nedostatek. Je totiž zřejmé, že vzhledem k relativně nízkému finančnímu ohodnocení asistenta pedagoga vysokoškolsky vzdělaní lidé k této práci často přistupují pouze jako k nouzovému řešení či výchozímu bodu své kariéry, avšak do budoucna se této práci věnovat nechtějí. „Je silně demotivující, když je vysokoškolsky vzdělaný

---

¹¹ Viz např. DYTRTOVÁ, Radmila. KRHUTOVÁ, Marie. *Učitel. Příprava na profesi*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2863-6.

asistent zaměstnán na poloviční úvazek se zařazením do 5. až 7. platové třídy. Pro většinu asistentů bez dalšího zdroje příjmu je tak setrvání v této pracovní pozici dlouhodobě neudržitelné. Přitom je třeba si uvědomit, že asistent tráví ve škole mnohdy stejnou dobu jako učitel, ale plat má často pouze třetinový. Z tohoto důvodu se asistenti pedagoga na školách často obměňují, což není pro školu a především začleněného žáka příliš vhodné.¹²

---

¹² KOLEKTIV autorů. *Asistent pedagoga. Analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů*. Olomouc: Pedagogická fakulta, Universita Palackého v Olomouci, 2013. CZ. 1.07./1.2.00/14.00200, str. 40 – 41

1.2 VZTAHY ASISTENTA PEDAGOGA V KONTEXTU VZTAHŮ VE ŠKOLE

Na úvod této podkapitoly předložené práce lze společně s Martou Teplou a Hanou Šmejkalovou předeslat, že na základě legislativních změn z let 2004 a 2005, inspirovaných vzorem ze starších členských zemí Evropské unie, a na základě potřeb zjištěných reflexí speciálně pedagogické praxe se i v České republice stal asistent pedagoga zcela rovnoprávným pedagogickým pracovníkem, jehož prioritním posláním je efektivně podpořit integrované vzdělávání žáků s nejrůznějším znevýhodněním v hlavním vzdělávacím proudu, tedy na běžných mateřských, základních a středních školách.¹³

Vztahy asistenta pedagoga v kontextu vztahů ve škole, ve které působí, musíme vnímat v souvislosti se změnami, kterými v současné době prochází školství v České republice. Základním cílem těchto změn je demokratizace a humanizace školství, „... která přinese stejné šance všem členům této společnosti a každý občan bude mít možnost sebeuplatnění ve všech životních sférách. Změna, která se děje, je odrazem zejména v oblasti novodobých trendů v oblasti integrace a inkluze a rozšířily se do všech sektorů, přičemž se výchova a vzdělávání rozšířila i do jiných sektorů jako je jen resort školství cíleně na speciální školství.“¹⁴

Rozsah a strukturu vztahů, do nichž je zapojen asistent pedagoga působící na konkrétní škole, lze nejlépe posoudit na základě vymezení jeho působnosti. Hlavními činnostmi asistenta pedagoga podle Marty Teplé a Hany Šmejkalové jsou tyto:¹⁵

- individuální pomoc žákům při začleňování se do kolektivů vrstevníků a přizpůsobení se požadavkům a nárokům školního prostředí;
- individuální pomoc žákům při zprostředkování učební látky;

---

¹³ TEPLÁ, Marta. ŠMEJKALOVÁ, Hana. *Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2007. Č. j. 25 099/2007-24-IPPP, str. 3

¹⁴ KOLEKTIV autorů. *Asistent pedagoga. Analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů*. Olomouc: Pedagogická fakulta, Universita Palackého v Olomouci, 2013. CZ. 1.07./1.2.00/14.00200, str. 3

¹⁵ TEPLÁ, Marta. ŠMEJKALOVÁ, Hana. *Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2007. Č. j. 25 099/2007-24-IPPP, str. 10

- pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti;
- pomoc při vzájemné komunikaci pedagogů se žáky a žáků mezi sebou;
- pomoc při spolupráci se zákonnými zástupci konkrétního žáka.

Výše uvedené představuje parafrázi legislativního vymezení činností asistenta pedagoga. To obsahuje § 16 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb., přičemž prováděcím předpisem je v tomto případě vyhláška č. 147/2011 Sb., podle které hlavními činnostmi asistenta pedagoga jsou pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky a s jejich zákonnými zástupci a komunitou, ze které žák pochází, podpora žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku a konečně nezbytná pomoc žákům s těžkým zdravotním postižením při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání.¹⁶

---

¹⁶ Vyhláška č. 147/2011 Sbírky, § 7, odstavec 1

1.2.1 VZTAHY ASISTENTA PEDAGOGA A ŽÁKŮ

Obecně lze předeslat, že asistent pedagoga se v poslední době ukazuje jako jedno z nejlépe fungujících vyrovnávacích a podpůrných opatření, které se velice dobře osvědčuje v praxi ve školním prostředí. Asistent pedagoga je často klíčovým faktorem pro přiměřené začleňování dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu. Šance takového dítěte na zvládnutí školních nároků se s podporou asistenta pedagoga mnohonásobně zvyšuje. Díky působení asistenta pedagoga může být v případě mnoha dětí se speciálními vzdělávacími potřebami skutečně naplňován smysl integrace a inkluze. „Spolupráce asistenta pedagoga s dítětem je v praxi největší šancí, že integrace nebude jen prázdným heslem.“¹⁷

Hlavním cílem působení asistenta pedagoga je pomoc žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami při jeho zařazení do výuky i do školního prostředí. Děti se speciálními vzdělávacími potřebami se totiž ocitají v odlišných podmínkách prostředí, ve kterých je pro ně mnoho překážek, a proto pro ně asistent pedagoga může představovat určitou jistotu a oporu, a to nejen v rámci edukačního procesu. Pomoc a podpora ze strany asistenta dítěti by měla být poskytována takovým způsobem, který odpovídá individuálním potřebám dítě. Tyto potřeby pak vyplývají zejména z druhu a hloubky jeho znevýhodnění.¹⁸

Vztahy asistenta pedagoga a žáků tedy primárně vycházejí z toho, že ustanovení funkce asistenta pedagoga představuje v České republice novou podpůrnou službu, která umožňuje a usnadňuje kvalitnější vzdělávání mnohým žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, jejich následně lepší uplatnění na trhu práce a v konečném důsledku tedy také významné zlepšení kvality soukromého i profesního života u osob s nejrůznějším druhem či typem znevýhodnění.¹⁹

---

¹⁷ MORÁVKOVÁ, Lenka a kol. *Mají na to! Jak podpořit sociálně znevýhodněné děti na základních školách*. Praha: Člověk v tísni, 2013, str. 127

¹⁸ KOLEKTIV autorů. *Asistent pedagoga. Analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů*. Olomouc: Pedagogická fakulta, Universita Palackého v Olomouci, 2013. CZ. 1.07./1.2.00/14.00200, str. 27

¹⁹ TEPLÁ, Marta. ŠMEJKALOVÁ, Hana. *Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2007. Č. j. 25 099/2007-24-IPPP, str. 3

Mezi běžně vykonávané činnosti asistentů pedagoga, které se uplatňují jako pomoc a podpora ve vztahu k dětem, v praxi obvykle patří následující:²⁰

- podpora při dodržování a plnění individuálního vzdělávacího plánu: případné nedostatky žáka asistent konzultuje s rodiči, s učitelem, ale též s výchovným poradcem, vedením školy, popřípadě se školským poradenským zařízením;
- individuální práce s žáky podle instrukcí a pokynů učitele: tato práce zahrnuje především takové aspekty, jako je dohled nad prací žáka, dodatečné vysvětlování učiva a pracovních postupů, verbální a vizuální podpora žáka aj.
- kontrola učebnic, sešitů, školních pomůcek a dalších náležitostí žáka;
- pomoc při řešení případných nedostatků, dozory nad žáky během přestávek, sledování chování integrovaného žáka a jeho zapojení do kolektivu, pomoc při usměrňování problémového chování žáka a řešení konfliktů se spolužáky;
- pomoc při chystání a přípravě nejrůznějších didaktických pomůcek sloužících žákovi, komunikace se zákonnými zástupci znevýhodněného žáka atd.,
- příprava pomůcek, pracovních listů a úprava učebních textů pro žáka;
- asistenti pedagoga také často přebírají zodpovědnost i za didaktickou techniku a učební pomůcky, které jsou žákovi svěřeny po dobu výuky.

Dále lze upřesnit, že svou pomoc poskytuje asistent pedagoga přímo ve třídě, kde se učí dítě se speciálními vzdělávacími potřebami. V praxi totiž není ani žádoucí, ani efektivní, pokud asistent pedagoga s dítětem odchází mimo třídu, mimo běžnou výuku a mimo třídní kolektiv. Pedagogická praxe totiž dlouhodobě ukazuje, že tzv. odsouvání dítěte mimo běžné třídní dění je kontraproduktivní. Pro každé dítě jsou velice „... cenné zkušenosti se začleňováním do vrstevnické skupiny, s dynamikou třídy a s různými přirozenými sociálními interakcemi. Integraci vnímáme synergicky – dítě se speciálními vzdělávacími potřebami (integrované) ovlivňuje ostatní děti

---

²⁰ KOLEKTIV autorů. *Asistent pedagoga. Analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů*. Olomouc: Pedagogická fakulta, Universita Palackého v Olomouci, 2013. CZ. 1.07./1.2.00/14.00200, str. 32

a naopak. Smyslem je, aby k ovlivňování docházelo pozitivně a žádoucím směrem, a asistent pedagoga má v tomto případě nezastupitelnou roli.²¹

---

²¹ MORÁVKOVÁ, Lenka a kol. *Mají na to! Jak podpořit sociálně znevýhodněné děti na základních školách*. Praha: Člověk v tísni, 2013, str. 127

1.2.2 VZTAHY ASISTENTA PEDAGOGA A PEDAGOGŮ

Na úvod této podkapitoly je nutné zdůraznit, že kladný vztah mezi pedagogem a asistentem pedagoga představuje důležitý předpoklad pro vytvoření pozitivního klimatu ve třídě. Úroveň tohoto vztahu však v jednotlivých případech je obecně závislá na osobnosti každého jedince. Ne vždy se totiž dokážou lidsky nebo profesně shodnout. „V takovém případě je nutné hledat způsob, jak postojе sjednotit. Při hledání kompromisního řešení je nutné brát v první řadě zřetel na prospěch dítě. V začátcích integrace se někdy při zařazení asistenta pedagoga do třídy objevují obavy z něčeho nového a nepoznaného. Především pedagogové, kteří neměli dosud ve svých hodinách možnost se s asistencí setkat, považují někdy asistenta pedagoga ve třídě za přítěž. Je třeba se uvědomit, že společně tvoří tým pro vzdělávání žáka s postižením. Jako velmi důležitou kompetenci asistenta pedagoga lze uvést empatii, navázání vztahu s integrovaným žákem (dítětem). Najít si cestu k žákovi je základní podmínkou úspěšné integrace.“²²

Vztah asistenta pedagoga a dalších učitelů na škole je primárně dán tím, že do náplně práce asistenta pedagoga náleží dohled a především pomoc žákům se specifickými potřebami během aktivit, které zadal učitel. Důležitá je v tomto ohledu zpětná vazba poskytovaná asistentem pedagoga směrem k učiteli, která by měla být založena na pozorování žáka při práci a na hodnocení efektivnosti dopadu výuky pro jeho osobní rozvoj. Právě z tohoto důvodu by již na počátku spolupráce měly být stanoveny přesné podmínky spolupráce mezi asistentem pedagoga a učitel. Hlavní důraz by měl být přitom položen na plánování vyučovacího procesu a na společné vytyčení cílů, ke kterým by se žák měl dopracovat za podpory asistenta.²³

Je totiž mimo jakoukoli pochybnost, že kvalitní týmová spolupráce mezi asistentem pedagoga a učiteli, „... jejíž součástí je průběžné předávání informací a vzájemné porady nad jednotlivými žáky, je jednou z podmínek úspěšného

---

²² KOLEKTIV autorů. *Asistent pedagoga. Analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů*. Olomouc: Pedagogická fakulta, Universita Palackého v Olomouci, 2013. CZ. 1.07./1.2.00/14.00200, str. 44

²³ KOLEKTIV autorů. *Asistent pedagoga. Analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů*. Olomouc: Pedagogická fakulta, Universita Palackého v Olomouci, 2013. CZ. 1.07./1.2.00/14.00200, str. 31

vzdělávání znevýhodněných dětí. Zároveň se její fungování, respektive nefungování, ukazuje být i jednou z častých slabin českých škol.²⁴

Asistent pedagoga zajišťuje dětem se speciálními vzdělávacími potřebami individuální přístup, přičemž je vede zejména k samostatné činnosti a následně ke zhodnocení jeho práce či pokroku. Základem úspěchu tohoto aspektu práce asistenta pedagoga je vzájemná informovanost asistenta a učitele o potřebách žáka nebo o problémech, které mohou nastat při vyučování. Asistent pedagoga se přitom může aktivně podílet na výuce všech probíraných předmětů a zpřístupňovat jejich obsahy nejen žákům se znevýhodněním. Zásadní však je, aby na výuce spolupracoval s asistentem samotný vyučující, který je za ni ostatně zodpovědný.²⁵

---

²⁴ MORÁVKOVÁ, Lenka a kol. *Mají na to! Jak podpořit sociálně znevýhodněné děti na základních školách*. Praha: Člověk v tísni, 2013, str. 115

²⁵ KOLEKTIV autorů. *Asistent pedagoga. Analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů*. Olomouc: Pedagogická fakulta, Universita Palackého v Olomouci, 2013. CZ. 1.07./1.2.00/14.00200, str. 32

1.2.3 VZTAHY ASISTENTA PEDAGOGA A RODIČŮ

Je zřejmé, že dobrá komunikace mezi učitelem a rodiči žáka se speciálními vzdělávacími potřebami musí stát na oboustranném porozumění a důvěře. Na druhou stranu však bohužel platí, „... že právě tito rodiče často dostatečně neplní povinnosti, které mají ke svým dětem, respektive zejména k jejich vzdělávání, a bývají někdy vůči škole pasivní. Přitom právě jejich děti potřebují nadprůměrnou péči, aby udržely krok s ostatními.“²⁶ Naštěstí to však není pravidlem. Rodiče totiž neodmyslitelně náleží do okruhu osob, které se podílejí na výsledcích vzdělávání dítěte. Navíc to jsou mnohdy právě oni, kdo asistenci u svého dítěte požadují.

Úspěšná komunikace asistenta pedagoga s rodiči proto nepochybně patří mezi nejdůležitější předpoklady úspěšné integrace dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami. Rodiče však s asistentem mnohdy komunikují pouze prostřednictvím učitele. K rodičům integrovaného dítěte či žáka se speciálními vzdělávacími potřebami by se proto asistent pedagoga měl chovat pokud možno stejně jako k rodičům ostatních dětí. Měl by je pravidelně informovat o prospěchu jejich dítěte, dávat jim doporučení pro domácí přípravu a navrhnout řešení k odstranění různých nedostatků. To všem by mělo být nedílnou součástí spolupráce asistenta pedagoga s rodiči žáka se speciálními vzdělávacími potřebami.²⁷

Asistent pedagoga může mnohé udělat pro to, aby postoj rodičů konkrétního dítěte ke škole byl pozitivnější. To se pak obvykle projeví větší podporou žáka ze strany rodičů ve vzdělávání, přívětivější pracovní atmosférou a účinnější motivací žáka k poctivé docházce do školy. Často také odezní verbální snižování autority učitelů nebo jiné podryvání studijní morálky dítěte. Pravidelná výměna informací mezi rodiči a asistentem pedagoga navíc jistě povede k větší propojenosti domácí přípravy s učením ve škole. Tato vstřícnost ze strany asistenta pedagoga a potažmo školy by však rozhodně neměla být spojena se snížením nároků na dítě. Vstřícnost by totiž měla znamenat především častý osobní a bezkonfliktní kontakt asistenta

---

²⁶ MORÁVKOVÁ, Lenka a kol. *Mají na to! Jak podpořit sociálně znevýhodněné děti na základních školách*. Praha: Člověk v tísni, 2013, str. 88

²⁷ KOLEKTIV autorů. *Asistent pedagoga. Analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů*. Olomouc: Pedagogická fakulta, Universita Palackého v Olomouci, 2013. CZ. 1.07./1.2.00/14.00200, str. 45

pedagoga s rodiči na jedné straně, ale také jasné stanovení transparentních pravidel pro rodiče a jejich důsledné dodržování na straně druhé.²⁸

Jak již vyplynulo z předchozího textu, v oblasti vztahů asistenta pedagoga s rodiči dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami mohou vznikat různé problémy. Jejich zdrojem mohou být např. nenaplněná očekávání z integrace. Avšak vždy je důležité si vše objasnit a najít způsob ke vzájemné spolupráci. Pokud se nedaří najít shodu, je nutné přizvat ke spolupráci další osobu. Může jím být třídní učitel, ředitel školy nebo pracovník poradenského zařízení. Asistent pedagoga by se proto měl vyvarovat těchto jevů: zdůrazňování školních neúspěchů dítěte, častých stížností na chování dítěte, kritika domácí přípravy či dokonce zpochybňování rodičů při rozhodnutí o vzdělávání dítěte v běžné škole.²⁹

---

²⁸ MORÁVKOVÁ, Lenka a kol. *Mají na to! Jak podpořit sociálně znevýhodněné děti na základních školách*. Praha: Člověk v tísni, 2013, str. 89

²⁹ KOLEKTIV autorů. *Asistent pedagoga. Analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů*. Olomouc: Pedagogická fakulta, Universita Palackého v Olomouci, 2013. CZ. 1.07./1.2.00/14.00200, str. 45

1.2.4 VZTAHY ASISTENTA PEDAGOGA A VEDENÍ ŠKOLY

Je mimo jakoukoli pochybnost, že vztahy asistenta pedagoga a vedení dané školy se vedle čistě osobní roviny vyznačují také rovinou legislativní či pracovně-právní. Na základě § 16, odstavce 9 zákona č. 561/2004 Sbírky, tedy školského zákona, totiž „... ředitel mateřské školy, základní školy, základní školy speciální, střední školy a vyšší odborné školy může se souhlasem krajského úřadu ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, zřídit funkci asistenta pedagoga. V případě dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním je nezbytné vyjádření školského poradenského zařízení.“³⁰

Při výběru pracovníka, který bude vykonávat funkci asistenta pedagoga, by měl ředitel školy vycházet především ze specifických vzdělávacích potřeb dětí, ale také z konkrétních podmínek školy. Vyhledávání vhodných pracovníků je proto vhodné realizovat již s předstihem, a to tak, aby funkce asistenta pedagoga byla ustanovena a hlavně obsazena nejpozději s přijetím žáka do režimu speciálního vzdělávání. Ředitel školy pak musí zajistit pro asistenta pedagoga pracovní smlouvu, která bude obsahovat stanovení doby pracovního poměru, míry přímé pedagogické činnosti, příslušnou náplň práce a platové zařazení. Následně pak ředitel asistenta pedagoga musí seznámit s prostředím školy, s příslušnými právními i interními předpisy, tedy hlavně se školním řádem a náležitostmi BOZP. Dále je nutné konkrétně a nejlépe písemnou formou stanovit kompetence asistenta pedagoga ve vztahu k třídnímu učiteli, k učitelům jednotlivých předmětů atd. Ředitel by také měl zajistit osobní seznámení asistenta pedagoga s dítětem, kterému se bude věnovat, a s jeho zákonnými zástupci. Seznámení asistenta s dítětem by mělo zahrnovat také důkladné prostudování jeho osobní dokumentace a zajištění možností konzultací

---

³⁰ Zákon č. 561/2004 Sbírky, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), § 16, odstavec 9

a metodické podpory, a to buď v rámci školy či na pracovišti školního poradenského pracoviště, pokud ovšem ve škole takové pracoviště působí.³¹

Vedení jednotlivých škol, na kterých působí asistent pedagoga, se musí umět efektivně vypořádat s různými problémy při zavádění funkce asistenta pedagoga ve svých kolektivech. Na některé z těchto problémů upozorňují např. Marta Teplá a Hana Šmejkalová. Zavádění nového fenoménu v osobě asistenta pedagoga se podle zmíněných autorek potýká především s následujícími problémy:³²

- nezkušenost s obsazováním týmu souběžně působících pedagogů v jedné třídě
- nestanovené nebo nejasně stanovené kompetence souběžně působících pracovníků (asistent pedagoga a pedagog) v jedné a téže třídě;
- nejasně stanovené a vymezené podpůrné a jiné činnosti asistenta pedagoga;
- absence metodické podpory asistenta pedagoga ze strany vedení školy;
- nesystémové obsazování míst asistentů pedagoga (nedostatek zájemců na jedné straně versus množství uchazečů vybíraných interním konkursem);
- absence regionálních či státních databází zájemců o práci asistenta pedagoga;
- zařazení nevhodných nebo nekvalifikovaných asistentů pedagoga do praxe;
- nevhodné využívání asistenta pedagoga rodinou znevýhodněného žáka;
- nebezpečí zneužívání podpůrných asistenčních služeb v těch případech, kdy dětské schopnosti stačí na zvládnutí požadovaných úkolů a požadavků.

Asistent pedagoga však může významným způsobem napomoci vedení školy v celkovém zkvalitnění a další humanizaci jejího fungování a působení. Asistent pedagoga totiž v rámci své práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami „... přináší do školy nové změny, které podporuje žáky i učitele v jejich osvojování pro život tak důležitých kompetencí. Do těchto změn se nezapojují jen pedagogové ale všichni pracovníci školy, aby byli schopni pomoci dítěti samotnému, tak i jeho asistentovi při vzniklých obtížích. Výsledkem dobré spolupráce žák – asistent – škola

---

³¹ TEPLÁ, Marta. ŠMEJKALOVÁ, Hana. *Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2007. Č. j. 25 099/2007-24-IPPP, str. 16 – 17

³² TEPLÁ, Marta. ŠMEJKALOVÁ, Hana. *Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2007. Č. j. 25 099/2007-24-IPPP, str. 15

je zdravé klima školy. Efektivní asistent pedagoga nejenže podporuje žáky se zdravotním postižením v době probíhající výuky ve škole, ale je součástí sítě vztahů školy s dalšími institucemi. Tyto vztahy mohou být na bázi přímé podpory žáka (spolupráce se školním psychologem, speciálními pedagogy, atd.) nebo formou podpory školy např. při komunikaci s rodiči, komunitou, apod.“³³

Lze tedy shrnout, že fungování asistenta pedagoga na určité škole představuje potenciální možnost pro zvýšení kvality obecně mezilidských i specificky profesních interakcí, což prospívá výchovnému i vzdělávacímu působení.

---

³³ KOLEKTIV autorů. *Asistent pedagoga. Analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů*. Olomouc: Pedagogická fakulta, Universita Palackého v Olomouci, 2013. CZ. 1.07./1.2.00/14.00200, str. 32

2 PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE – POSTOJE VŮČI

ASISTENTŮM PEDAGOGA

Vzhledem k tomu, že cílem předložené práce je ukázat, jaké místo asistent pedagoga, pracující s dětmi s poruchami učení a chování, zaujímá v rámci vztahů ve škole, tedy především v rámci vztahů k dětem a dále pak v rámci vztahů k ostatním pedagogům, k vedení školy a k rodičům, je nutné teoretickou reflexi problematiky doplnit vlastním dotazníkovým šetřením a představením několika kasuistik.

2.1 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření bylo pro potřeby předložené práce realizováno během měsíců února a března 2015, a to na Uherskobrodsku (Zlínský kraj). Respondenty tohoto šetření se staly tři základní cílové skupiny, a to žáci druhého stupně základní školy, jejich rodiče a konečně učitelé. Ke spolupráci na dotazníkovém šetření přitom bylo získáno celkem 102 žáků druhého stupně základní školy, 48 jejich rodičů a 51 pedagogů. Respondenti byli oslovováni na takových základních školách a v takových jednotlivých třídách, které již mají několik let zkušenosti s působením asistentů pedagoga. Jednalo se o dvě úplné základní školy. Komunikace se všemi respondenty probíhala prostřednictvím elektronické pošty, což znamená, že všem respondentům byly rozeslány dotazníky prostřednictvím e – mailu a stejným způsobem se pak vyplněné dotazníky vracely zpět. Rodiče přitom byli oslovováni prostřednictvím svých dětí.

Hlavním cílem dotazníkového šetření je zjistit, jaký poměr vůči asistentům pedagoga zaujímají jednotlivé skupiny respondentů a jaký mají názor na přínosnost jejich působení. V kontextu rozdělení respondentů na tři skupiny byla stanovena následující hypotéza: Nejpozitivnější postoj vůči asistentům pedagoga budou zaujímat učitelé, a to vzhledem ke svým zkušenostem ze spolupráce s nimi.

Všem skupinám respondentů byly položeny následující otázky:

1. Považujete/považuješ působení asistenta pedagoga za přínosné pro žáka, kterému asistent pomáhá?
2. Považujete/považuješ působení asistenta pedagoga za přínosné pro třídu, ve které asistent působí?
3. Považujete/považuješ působení asistenta pedagoga za přínosné pro učitele v konkrétní vyučovací hodině?
4. Dokáže podle vás/tebe asistent pedagoga pozitivně ovlivnit chování žáka, kterému pomáhá?

5. Dokáže podle vás/tebe asistent pedagoga pozitivně ovlivnit chování třídy vůči žákovi, kterému pomáhá?
6. Domníváte se, že asistent pedagoga a učitel spolu ve vyučovací hodině dobře spolupracují?
7. Pokud by asistent pedagoga příští školní rok již ve třídě nepůsobil, jak by se podle vás/tebe změnila situace ve vyučování?
8. Jaký je podle vás/tebe vztah asistenta pedagoga a dítěte, kterému asistent pomáhá?

VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Číselné hodnoty v tabulkách u jednotlivých položek dotazníkového šetření představují procentuální vyjádření četnosti příslušných odpovědí.

1. Považujete/považuješ působení asistenta pedagoga za přínosné pro žáka, kterému asistent pomáhá?

	Rodiče	Žáci	Učitelé
Ano	52	28	38
Spíše ano	36	29	58
Neutrální postoj	12	21	4
Spíše ne	0	7	0
Ne	0	2	0
Nedovedu posoudit	0	13	0

Z rozložení odpovědí u této položky dotazníkového šetření vyplývá převážně pozitivní hodnocení přínosnosti působení asistenta pedagoga pro žáka, kterému asistent pomáhá. Celkem totiž 88 % rodičů, 57 % žáků a 96 % učitelů toto působení označilo jako přínosné. Zajímavé přitom je, že v případě rodičů se setkáváme

s vyšším podílem vyloženě kladných odpovědí než u učitelů. Tato skutečnost může být odrazem pozitivních očekávání rodičů ohledně působení asistenta pedagoga.

2. Považujete/považuješ působení asistenta pedagoga za přínosné pro třídu, ve které asistent působí?

	Rodiče	Žáci	Učitelé
Ano	42	22	52
Spíše ano	38	27	44
Neutrální postoj	14	27	4
Spíše ne	0	7	0
Ne	0	2	0
Nedovedu posoudit	6	15	0

Je zřejmé, že rozložení odpovědí u této položky dotazníkového šetření do značné míry – přesněji řečeno výrazně – koresponduje s rozložením odpovědí u předchozí položky. Pouze v případě rodičů a učitelů sledujeme obrácený poměr kladných a spíše kladných odpovědí a u rodičů pak ještě určité procento těch, kteří nedovedli otázku dostatečně posoudit. Tento rozdíl může být způsoben reálnými zkušenostmi, které učitelé získali díky působení asistentů pedagogů. Je však nutné upozornit, že zatímco celkem 57 % žáků považuje působení asistenta pedagoga za přínosné pro žáka, kterému asistent pomáhá, za přínosné pro třídu, ve které asistent působí, je celkem považuje pouze 49 % žáků. Tato skutečnost by mohla být způsobena faktem, že asistent pedagoga pobývá ve třídě často i během přestávek.

3. Považujete/považuješ působení asistenta pedagoga za přínosné pro učitele v konkrétní vyučovací hodině?

	Rodiče	Žáci	Učitelé
Ano	48	23	66
Spíše ano	42	31	30
Neutrální postoj	10	19	4
Spíše ne	0	7	0
Ne	0	2	0
Nedovedu posoudit	0	18	0

Také v tomto případě je zaznamenána výrazná míra korespondence s rozložením odpovědí u předchozích položek dotazníkového šetření, což jen potvrzuje zatím celkově pozitivní vyznění názorů oslovených respondentů ohledně přínosů působení asistenta pedagoga. Ve vztahu k působení asistentů pedagoga je jistě potěšující, že celkem 96 % učitelů je považuje za přínosné i pro sebe. Z této skutečnosti lze vyvodit, že minimálně na zkoumaných školách asistenti pedagoga plní svůj účel.

4. Dokáže podle vás/tebe asistent pedagoga pozitivně ovlivnit chování žáka, kterému pomáhá?

	Rodiče	Žáci	Učitelé
Ano	50	29	42
Spíše ano	38	29	54
Neutrální postoj	12	21	4
Spíše ne	0	7	0
Ne	0	2	0
Nedovedu posoudit	0	12	0

Schopnost asistenta pedagoga pozitivně ovlivnit chování žáka, kterému pomáhá, je respondenty ze zkoumaného vzorku oceňována či hodnocena poměrně vysoko. Celkem totiž 88 % rodičů, 58 % žáků a 96 % učitelů deklarovalo pozitivní odpověď,

přičemž určité procento negativních odpovědí se vyskytnulo pouze u žáků. Na tomto místě je vhodné upozornit, že žáci, kteří v případě této i řady dalších položek dotazníkového šetření deklarovali negativní či spíše negativní odpověď, byli titíž.

5. Dokáže podle vás/tebe asistent pedagoga pozitivně ovlivnit chování třídy vůči žákovi, kterému pomáhá?

	Rodiče	Žáci	Učitelé
Ano	16	9	32
Spíše ano	22	17	46
Neutrální postoj	26	24	18
Spíše ne	12	21	4
Ne	2	11	0
Nedovedu posoudit	22	18	0

V případě této položky dotazníkového šetření již máme co do činění s poněkud skeptičtějším názorem ohledně schopnosti asistenta pedagoga pozitivně ovlivnit chování třídy vůči žákovi, kterému pomáhá. Je přitom zajímavé, že nejvíce skeptický názor v tomto ohledu deklarovali samotní žáci a že názor žáků se nejvíce odlišuje od deklarovaného názoru učitelů. Tato skutečnost nám umožňuje nahlédnout, jak odlišně některé aspekty pedagogické reality vnímají samotní její protagonisté. Celkově pak bylo zjištěno, že 38 % rodičů, jen 26 % žáků, ale naopak 78 % učitelů je přesvědčeno, že asistent pedagoga dokáže pozitivním způsobem ovlivnit chování třídy – respektive žáků ve třídě – vůči žákovi, kterému pomáhá.

6. Domníváte se, že asistent pedagoga a učitel spolu ve vyučovací hodině dobře spolupracují?

	Rodiče	Žáci	Učitelé
Ano	44	13	56
Spíše ano	42	21	42
Neutrální postoj	8	9	2
Spíše ne	0	7	0
Ne	0	2	0
Nedovedu posoudit	6	48	0

Rozložení odpovědí u této položky dotazníkového šetření do značné míry koresponduje s rozložením odpovědí u položky č. 3, kde byli respondenti dotazováni na to, zda považují působení asistenta pedagoga za přínosné pro učitele v konkrétní vyučovací hodině. Ovšem toto konstatování se týká pouze respondentů ze skupiny rodičů a učitelů. Je přitom zajímavé, že respondenti z řad učitelů svou spolupráci s asistenty hodnotí ještě pozitivněji než přínosnost jejich působení pro sebe. Přínosnost totiž pozitivně hodnotilo celkem 96 % učitelů, zatímco vzájemnou spolupráci kladně hodnotí 98 % respondentů z řad učitelů.

7. Pokud by asistent pedagoga příští školní rok již ve třídě nepůsobil, jak by se podle vás/tebe změnila situace ve vyučování?

	Rodiče	Žáci	Učitelé
Zhoršila by se	14	1	6
Spíš by se zhoršila	36	2	26
Zůstala by stejná	18	36	64
Spíš by se zlepšila	0	6	0
Zlepšila by se	0	2	0
Nedovedu posoudit	32	53	4

Pravděpodobně nejpodstatnějším zjištěním u této položky dotazníkového šetření je skutečnost, že 64 % učitelů se domnívá, že pokud by asistent pedagoga příští školní rok již ve třídě nepůsobil, situace by zůstala stejná. Toto zjištění je poněkud překvapivé především v kontrastu k celkově pozitivnímu vyznění ostatních položek dotazníkového šetření. Tak např. 96 % učitelů působení asistentů pedagoga označilo jako přínosné, a to v řadě dílčích aspektů.

8. Jaký je podle vás/tebe vztah asistenta pedagoga a dítěte, kterému asistent pomáhá?

	Rodiče	Žáci	Učitelé
Dobry	6	2	16
Spíše dobrý	8	4	24
Neutrální vztah	14	22	12
Spíše špatný	0	7	0
Špatný	0	2	0
Nedovedu posoudit	72	63	48

Z rozložení odpovědí u této položky dotazníkového šetření je zřejmé, že značná část respondentů nedokáže předmětnou otázku dobře posoudit, přičemž toto konstatování platí pro všechny tři skupiny respondentů. Z této skutečnosti lze snad odvodit, že okolnosti či aspekty vzájemného vztahu dvou lidí jsou pro ostatní členy příslušné sociální skupiny – kterou je v tomto případě školní třída – do značné míry neznámé. Není také nikterak překvapující, že nejvyšší procento respondentů, kteří jako odpověď uvedli „nedovedu posoudit“, je v tomto případě mezi rodiči, kteří jsou – nebo možná nejsou – o dění ve školní třídě zpravováni prostřednictvím svých dětí. Také je poněkud zarážející, jak relativně malé procento žáků deklaruje, že vztah asistenta pedagoga a dítěte, kterému asistent pomáhá, je dobrý nebo spíše dobrý.

2.2 KASUISTIKY

Níže představené kasuistiky se vztahují ke stejným školám, jejichž žáci a učitelé se účastnili dotazníkového šetření. Zdroje informací, nezbytné ke zpracování kasuistik, poskytli někteří učitelé prostřednictvím rozhovoru s autorkou předložené práce. Samozřejmě bylo nutné zachovat naprostou anonymitu osob, které v kasuistikách vystupují. Cílem kasuistik je kompenzovat kvantitativní charakter metody dotazníkového šetření a na konkrétních případech poukázat, s jakými mnohdy jen obtížně řešitelnými problémy se asistenti pedagoga v rámci svého působení na druhých stupních základních škol v České republice potýkají.

PRVNÍ PŘÍPAD

Případ představený v rámci této kasuistiky je již poněkud staršího data. Její hlavní protagonista je totiž již několik let dospělým člověkem. Tento stále ještě mladík je jedináčkem, který v podstatě od svého narození žil pouze s matkou. Bydleli v domku na venkově, ovšem zpočátku žili u rodičů jeho matky, zatímco později si jeho matka v téže vesnici pořídila vlastní bydlení.

Matka po skončení mateřské dovolené získala poměrně dobře placené zaměstnání v soukromé firmě v krajském městě, kam dojížděla. Když byla matka v práci, pečovali o chlapce prarodiče a vodili jej nejdříve do mateřské školy, později na první stupeň základní školy, která se nacházela ve vsi. Během docházky do mateřské školy i na první stupeň základní školy se chlapec jevil jako velice bystrý, učil se rád, ve škole měl velice dobré výsledky a vyznačoval se i poměrně hodnotnými koníčky – rád a hodně četl a pěkně kreslil. Je nutné dodat, že nástup povinné školní docházky zvládl bez větších obtíží. Ovšem již na prvním stupni základní školy, zhruba od druhého pololetí druhé třídy, se u chlapce začaly projevovat první problémy v chování, a to jak ve vztahu ke spolužákům, tak především ve vztahu k paní učitelce. Tyto problémy postupně narůstaly.

Společným jmenovatelem chlapcových problémů v chování byl především nedostatek úcty k autoritě paní učitelky. Chlapec se projevoval jako značně svéhlavý, nerespektoval pokyny a napomínání paní učitelky a stále častěji se snažil narušovat vyučování takovým způsobem, že rodiči jeho spolužáků byl označován jako „třídní šašek“. Paní učitelka proto matku často zvala do školy a je nutné konstatovat, že se zpočátku snažila se školou spolupracovat a řešit chování svého syna. Když ovšem stížností na chlapce přibývalo, matka se rozhodla, že od čtvrté třídy bude navštěvovat některou ze škol v krajském městě, kam jej bude s sebou vozit. Domnívala se, že tak bude mít chlapce více pod kontrolou a že bude mít větší vliv na jeho chování ve škole. Zmýlila se však. Chlapcovo chování ve škole bylo stále svéhlavější a stížností na něj přibývalo, takže pátý ročník absolvoval zase na jiné škole v krajském městě. I přes tyto problémy a přes naléhání jednotlivých učitelek matka s chlapcem nikdy neabsolvovala žádné psychologické vyšetření.

Na druhý stupeň základní školy pak chlapec opět přestoupil, tentokrát na školu v bývalém okresním městě. Matka se totiž dozvěděla, že v dané škole mají v ročníku vždy jednu tzv. matematickou třídu, kterou navštěvují pouze prospěchově velmi dobří žáci. Domnívala se, že jejího syna zaujme náročnější výuka a že se tím vyřeší jeho problémy s chováním. Chlapec zvládl vstupní testy a šestý ročník zahájil v matematické třídě nyní již čtvrté školy, kterou navštěvoval.

I tentokrát se však matka ve svém odhadu ohledně synova chování zmýlila. Chlapec sice bez větších problémů zvládal učivo a v prvním pololetí i na konci šesté třídy měl na vysvědčení samé jedničky, ovšem nesnesitelnost jeho chování se stále stupňovala, a to především ve vztahu k vyučujícím. Chlapec se opět vžil do role tzv. třídního šaška a své kousky vyváděl především ve vyučovacích hodinách těch paních učitelek, které jej evidentně nezvládaly. Tak např. v hodině anglického jazyka začal trhat listy ze svého sešitu, žvýkal je a polykal. Na napomenutí vyučující reagoval slovy: „I am paperman.“ Když po něm vyučující chtěla žákovskou knížku, vytáhl ji sice z batohu, ale učinil tak jen proto, aby si ji zastrčil zepředu do trenýrek. Poté se na paní učitelku obrátil se slovy: „Paní učitelko, pořád ještě chcete moji žákovskou knížku? Já ale trpím inkontinencí. Víte, co to je inkontinence?“

Tato historka jednak charakterizuje chlapcovo chování a jednak poukazuje na jeho nespornou inteligenci. V hodinách výtvarné výchovy sice byl hodnější a dával průchod svému kreslířskému talentu, ovšem nevhodným způsobem. V rámci kresby na volné téma často vytvářel pornografické výjevy. Na vysvětlenou pak uváděl, že to nemůže být nic špatného, když to dělá jeho maminka. Tímto způsobem vyšlo najevo, že jeho svobodná matka relativně často střídala své přechodné známosti, často si domů na noc vodila pánské návštěvy a po večírku s alkoholem se s nimi intenzivně věnovala erotickým aktivitám, aniž by tušila, že je pozoruje její syn.

Chlapec výuku v matematické třídě nakonec narušoval takovým způsobem, že rodiče ostatních žáků společně zakročili u ředitele školy a dosáhli toho, že chlapec byl počínaje sedmým ročníkem přeřazen do běžné třídy, kde ovšem v nezmenšené míře pokračoval ve svém vyvádění. Ředitel školy matce nabídnul, že za účelem lepšího zvládnutí chlapcova chování by mohl do školy získat asistenta pedagoga, přičemž se s ní současně dohodnul na psychologickém vyšetření. Matka s výsledky vyšetření seznámila pouze ředitele školy a ten ostatním pedagogům sdělil jen to, že chlapcovy problémy jsou „psychiatrického rázu“.

Asistentem pedagoga se stal nezaměstnaný manžel jedné z mladších učitelek. Jeho primárním úkolem nebylo pomáhat mu s učivem, nýbrž zasáhnout v okamžiku, kdy chlapec začne výrazně vyrušovat, odvést jej ze třídy a v některé z momentálně volných učeben mu zadat individuální práci a dohlížet na něj. Právě tyto situace však chlapec cíleně vyhledával. Jakmile se totiž s asistentem dostali ze třídy, chlapec se mu vždy snažil utéct a schovat se někde v odlehlých prostorách školy. Dařilo se mu to. Tyto „hry na honěnou a na schovávanou“ někdy trvaly i několik vyučovacích hodin. Chlapec se pak sám vracel na ty předměty, které jej bavily. Pedagogové si jako nejčastější výjev z té doby pamatují, jak je bloudící asistent zastavoval na chodbách a tázal se jich: „Prosím vás, neviděli jste ho někde?“

Asistent pedagoga s chlapcem tímto způsobem vydržel pracovat pouze jeden jediný školní rok. I když mu ředitel školy nabízel pokračování pracovního poměru, asistent na tuto nabídku nereflektoval a stal se opět nezaměstnaným. Dalšího asistenta pedagoga k tomuto chlapci se již řediteli školy nepodařilo získat, takže

během osmé a deváté třídy se s ním jednotliví pedagogové museli poradit podle svých schopností a možností. Není snad zapotřebí nijak zvlášť zdůrazňovat, že jedním z důsledků chlapcova vyvádění se stal stále horší prospěch, umocněný ještě obvykle trojkou z chování. Po ukončení povinné školní docházky proto nepokračoval studiem na gymnáziu, což by bylo vzhledem k jeho intelektuálním schopnostem adekvátní, nýbrž na jednom z maturitních oborů, kde nemusel absolvovat přijímací zkoušky. Pedagogové ze školy se pak jen následujícího podzimu dozvěděli, že chlapec byl vyloučen ze studia z důvodu krádeží věcí učitelů.

DRUHÝ PŘÍPAD

Tento případ je již mnohem mladšího data. Jeho protagonistou – tedy žákem, který potřeboval pomoc asistenta pedagoga – byl opět chlapec, který se již na prvním stupni základní školy vyznačoval značně problémovým chováním. Po přechodu na druhý stupeň tyto problémy nevymizely, nýbrž naopak nabývaly na intenzitě. Podobně jako v předchozím případě se jednalo o velmi časté vyrušování ve vyučovacích hodinách a tedy o narušování výuky. Podobně jako v předchozím případě se chlapec záhy stylizoval do role tzv. třídního šaška, který si svými kousky získával popularitu mezi spolužáky. A – tentokrát na rozdíl od předchozího případu – se jednalo o chlapce s poměrně špatnými studijními výsledky.

Primárním cílem působení asistenta pedagoga však nebylo pomáhat při vzdělávání chlapce, nýbrž při jeho ukázněvání, aby ve třídě mohla probíhat výuka. Chlapec pochází z úplné rodiny. Má jednoho o tři roky staršího bratra a jednoho o osm let mladšího bratra, se kterým jeho matka byla – v době kdy chlapec, protagonista kasuistiky, absolvoval druhý stupeň základní školy – na mateřské dovolené. Otec pracuje jako doplňovač zboží v jednom z místních supermarketů, takže rodina náleží mezi sociálně poněkud slabší. Navíc otec chlapce je – alespoň podle vyjádření s rodinou obeznámených pedagogů – „ducha poněkud mdlého“. Hlavou rodiny je v tomto případě matka, která působí jako inteligentnější než otec, ovšem její zevnějšek působí značně zanedbaně až ušmudlaně.

Matka však velmi ochotně spolupracuje se školou, přičemž nemá ve zvyku omlouvat nevhodné chování svého syna. Absolvovala s ním také všechna psychologická vyšetření, která jí byla učiteli a vedením školy doporučena. Chlapci byly na základě jednoho z vyšetření naordinovány léky na zklidnění, které však mají četné vedlejší účinky, a proto je užívá pouze periodicky. Na jeho chování ve škole lze poznat, ve kterých měsících léky užívá a ve kterých nikoli.

Matka také uvítala, když se vedení školy podařilo pro chlapce od počátku sedmého ročníku zajistit asistenta pedagoga. Jednalo se o mladého muže, tzv. čerstvého absolventa studia učitelství. Matka mu dokonce doporučila, aby chlapec neváhal fyzicky potrestat, bude-li to zapotřebí, což asistent pedagoga samozřejmě odmítnul. Působení asistenta je nutné v tomto případě označit jako relativně úspěšné. Chlapcovo chování ve vyučovacích hodinách se totiž značně zklidnilo, což se pozitivně projevilo také na jeho prospěchu. Přesto však asistent pedagoga nedokázal zabránit všemu, co chlapec ve škole provedl, což se týkalo především přestávek. Asistent byl totiž ředitelkou školy pověřen četnými dozory na chodbách.

Asistenta proto např. nedokázal zabránit rvačce mezi chlapcem a jeho starším bratrem, která se na dané škole stala doslova legendární. Ke rvačce došlo během obědové přestávky na chodbě školy a její příčinou se stal přesně nezjištěný svár mezi bratry. Pedagog, který se stal svědkem závěru rvačky – již nemohl zabránit – popsal, že chlapce, byť byl mladším z obou bratrů, surově napadal staršího sourozence, opakovaně jej udeřil do obličeje a do hlavy, rozbil mu brýle, srazil jej na zem a poté po něm skákal. Starší bratr na něm zase roztrhal oblečení. Oba bratry si nakonec ze školy musel odvézt jejich otec. Tato příhoda jen dokresluje problémovost chlapcova chování. Další aspekt jeho povahy můžeme pochopit podle toho, že byl ministrantem a podílel se na vybírání milodarů v kostele. Ovšem, jak se pochlubil svým spolužákům, část vybraných peněz si ponechával pro sebe.

Momentálně je chlapec v deváté třídě, přičemž asistent pedagoga, který mu pomáhal, již na škole nepůsobí, protože se mu podařilo nalézt práci učitele na jiné škole. Problémovost jeho chování se zatím stupňuje.

2.3 SHRnutí A DOPORUČENí PRO PRAxi

Dotazníkové šetření ukázalo, že učitelé i rodiče žáků – a do značné míry také žáci samotní – vnímají působení asistentů pedagogů na základních školách převážně pozitivně, což znamená, že jejich činnost je vnímána jako prospěšná. Na základě zjištění učiněných prostřednictvím dotazníkového šetření lze proto konstatovat, že byla potvrzena pracovní hypotéza, a to v plném znění. Bylo tedy potvrzeno, že ze všech oslovených skupin respondentů nejpozitivnější postoj vůči asistentům pedagoga budou zaujímat učitelé, a to vzhledem ke svým zkušenostem ze spolupráce s nimi. Toto konstatování se sice vztahuje primárně pouze na zkoumaný vzorek, nicméně jeho platnost snad lze rozšířit na základní školství v České republice obecně. Kasuistiky pak ukázaly – opět v rámci zkoumaného vzorku – že jednotliví asistenti pedagoga se při své práci setkávají s dětmi, které se vyznačují vážnými poruchami chování a působí také značné problémy v příslušných kolektivech.

Jako základní doporučení, které vyplývá jednak z reflexe odborné literatury a jednak z reflexe vlastního empirického šetření, je nutné formulovat imperativ těsné spolupráce všech osobností či subjektů zainteresovaných na optimální socializaci dítěte, na jeho prospěchu ve škole a lepším chování. Těmito osobnostmi jsou v první řadě rodiče dítěte, jeho učitelé, pracovníci pedagogicko-psychologických poraden a významné místo mezi nimi samozřejmě zaujímají asistenti pedagoga. Kasuistiky zcela jasně ukázaly, že zlepšení rozvoje dětí s poruchami chování nemůže být pouze úkolem samotných asistentů pedagoga. Problémy těchto dětí jsou totiž často tak závažné, že spoléhání se výhradně na asistenty pedagoga by jak od rodičů, tak i od učitelů představovalo neadekvátní alibismus. Asistent pedagoga se také musí snažit o objektivní přístup k dítěti. V zájmu dosažení takového přístupu by měl asistent pedagoga dobře poznat nejen osobnostní charakteristiky samotného dítěte, nýbrž také specifika a charakteristiky jeho rodinného prostředí. Je zřejmé, že splnění tohoto úkolu se nemůže obejít bez korektní komunikace s rodiči daného dítěte. Efektivní komunikace a na ni navazující spolupráce tedy představují základní faktory pokroku.

ZÁVĚR

Cílem předložené práce bylo ukázat, jaké místo asistent pedagoga, pracující s dětmi s poruchami učení a chování, zaujímá v rámci vztahů ve škole, tedy především v rámci vztahů k dětem a dále pak v rámci vztahů k ostatním pedagogům, k vedení školy a samozřejmě i k rodičům.

Zřizování funkce asistenta pedagoga představuje v českém školství v současné době zcela novou pedagogickou profesi. Jedná se o podpůrnou personální službu, která je poskytována žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, nebo žákům s poruchami chování, a to přímo v rámci každodenního vzdělávání. Asistent pedagoga by měl vždy pracovat pod metodickým vedením pedagoga, ať se již jedná o třídního učitele nebo o učitele odborných předmětů. Tento učitel také zodpovídá za průběh i výsledky vzdělávání. Asistent pedagoga však není zapojen pouze do vztahů v rámci příslušné školy, nýbrž může spolupracovat také s odbornými pracovníky nejrůznějších školských poradenských zařízení.

Na závěr předložené práce je nutné zopakovat, že poruchy chování, kterými se vyznačuje určité dítě, nepředstavují problém pouze ve vztahu ke školnímu prostředí, nýbrž – a to primárně – ve vztahu k jeho rodinnému prostředí. Asistent pedagoga sice může výrazným způsobem napomoci v rámci procesu optimální socializace takového dítěte, ovšem není a nemůže být všemocný. Proto by měl vždy postupovat a působit v těsné spolupráci s dalšími odborníky a zainteresovanými osobami. Základní škola pro to představuje vhodné prostředí.

Působení asistenta pedagoga se v poslední době ukazuje jako jedno z nejlépe fungujících vyrovnávacích a podpůrných opatření, které se velice dobře osvědčuje v praxi ve školním prostředí. Asistent pedagoga je často klíčovým faktorem pro přiměřené začleňování dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu. Šance takového dítěte na zvládnutí školních nároků se s podporou asistenta pedagoga mnohonásobně zvyšuje. Díky působení asistenta pedagoga může být v případě mnoha dětí se speciálními vzdělávacími potřebami skutečně naplňován smysl integrace a inkluze. V kontrastu k tomuto významu

asistentů pedagoga je nutné znovu poukázat na závažný systémový nedostatek českého školství, který spočívá ve skutečnosti, že vzhledem k relativně nízkému finančnímu ohodnocení asistenta pedagoga vysokoškolsky vzdělaní lidé k této práci často přistupují pouze jako k nouzovému řešení či výchozímu bodu své kariéry, avšak do budoucna se této práci věnovat nechtějí.

SEZNAM LITERATURY A ZDROJŮ

ASISTENT pedagoga. *Kvalifikační předpoklady*. (online) Nová škola. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.asistentpedagoga.cz/kvalifikacni-predpoklady>. Citováno dne 11. 02. 2015.

BÍLÁ, Klára. KOZMOVÁ, Kateřina. *Přibývá děti s poruchou učení i chování. Řada z nich přitom problémy nemá*. (online) Český rozhlas. 30. 09. 2012. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/pribyva-deti-s-poruchou-uceni-i-chovani-rada-z-nich-pritom-problemy-nema--1116725. Citováno dne 11. 02. 2015.

DYTRTOVÁ, Radmila. KRHUTOVÁ, Marie. *Učitel. Příprava na profesi*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2863-6.

GILLERNOVÁ, Ilona. KEBZA, Vladimír. RYMEŠ, Milan. *Psychologické aspekty změn v české společnosti. Člověk na přelomu tisíciletí*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-2798-1.

KOLEKTIV autorů. *Asistent pedagoga. Analýza personálních, legislativních, statistických a procedurálních aspektů*. Olomouc: Pedagogická fakulta, Universita Palackého v Olomouci, 2013. CZ. 1.07./1.2.00/14.00200.

MORÁVKOVÁ, Lenka a kol. *Mají na to! Jak podpořit sociálně znevýhodněné děti na základních školách*. Praha: Člověk v tísni, 2013.

PEŠOVÁ, Ilona. ŠAMALÍK, Miroslav. *Poradenská psychologie pro děti a mládež*. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 978-80-247-1216-4.

TELAŘÍKOVÁ, Denisa. *Stále více dětí v Česku má poruchu chování, říká psycholožka*. (online) Novinky.cz. 19. 08. 2013. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/zena/deti/310684-stale-vice-deti-v-cesku-ma-poruchu-chovani-rika-psycholozka.html>. Citováno dne 11. 02. 2015.

TEPLÁ, Marta. ŠMEJKALOVÁ, Hana. *Základní informace k zajišťování asistenta pedagoga do třídy, v níž je vzděláván žák nebo žáci se zdravotním postižením*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2007. Č. j. 25 099/2007-24-IPPP.

VÍŠEK, Tomáš. KLESKEŇ, Branislav. *Klesající výsledky českého základního a středního školství: fakta a řešení*. Praha: McKinsey & Company, 2010.

VOBOŘIL, Jindřich. *Zveřejnění mezinárodní zprávy z Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) v roce 2011*. Tisková zpráva. Praha: Úřad vlády České republiky, 31. 05. 2012.

ZORMANOVÁ, Lucie. *Obecná didaktika. Pro studium a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4590-9.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Martina Pivodová
Katedra:	Ústav speciálněpedagogických studií
Vedoucí práce:	Mgr. Miluše Hutýrová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2015

Název práce:	Vztahy asistenta pedagoga v kontextu vztahů (asistent – žák, pedagog, rodič, ředitel školy)
Název v angličtině:	Teacher assistant's relationships in a context of relationships (the assistant - pupil, teacher, parent, head teacher)
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá profesí asistenta pedagoga, jeho postavením na základní škole a problematikou vztahů k žákům, pedagogům, rodičům a řediteli školy. V praktické části byl zjišťován pomocí dotazníku názor na přínosnost působení asistenta na základní škole.
Klíčová slova:	asistent pedagoga, kontext vztahů, žák se speciálními vzdělávacími potřebami, vzdělávání
Anotace v angličtině:	This bachelor's thesis focuses on profession of a teaching assistant, especially his/her position at primary school and the problematics of his/her relationships to the pupils, teachers, parents and a headmaster. There was inquired the opinion of teaching assistant's contribution and impact at the primary school in the practical part of this thesis. This was made by a questionnaire.
Klíčová slova v angličtině:	teaching assistant, context of relationships, pupil with the special educational needs, education
Přílohy vázané v práci:	Tato práce neobsahuje žádné přílohy.
Rozsah práce:	43 stran
Jazyk práce:	Český jazyk

